

Waarom is de vakbond op aarde?

De FNV stelt zich de uitbouw van de democratische samenleving en materiële en immateriële belangenbehartiging ten doel. De FNV wil de bevordering van het recht van ieder op maatschappelijke participatie, op een gezond geestelijk en lichamelijk woon- en werkklimaat, en op een rechtvaardige verdeling van inkomen en vermogen. Dit is nog maar een greep uit de ambitieuze maatschappelijke doelstellingen die in de statuten van de FNV staan. Doelstellingen die passen bij een moderne vakbeweging. Belangrijke zaken ook, die al onze leden raken en die ruimte bieden voor actie op tal van fronten waarop de vakbeweging zich kan profileren.

De FNV ziet een aantal economische en sociale ontwikkelingen op zich afkomen die een verbreding van haar visie onontkoombaar maken. De nieuwe economie met zijn digitalisering, robotisering, energietransitie, online platforms, individualisering en mondialisering, plaatst de samenleving voor problemen waar een vakbeweging een antwoord op moet hebben.

Velen hebben behoefte aan een strijdbare en constructieve agenda die solidariteit, sociale rechtvaardigheid en duurzaamheid voorop stelt. Een samenleving waarin ongelijkheid en racisme geen plaats hebben. Een samenleving met respect voor iedereen. Een samenleving waarin iedereen kan participeren. Een samenleving waarin iedereen recht heeft op inkomen, een woning en een persoonlijk leven. Een samenleving met meer economische macht voor werknemers. Een samenleving waarin de belasting op arbeid wordt verschoven naar belasting op kapitaal. En last but not least: een duurzame samenleving die ervan doordrongen is dat er op een kale planeet niet meer te werken, te wonen en te leven valt.

Dit zijn citaten uit een publicatie van mijzelf van ongeveer anderhalf jaar geleden die de titel had 'waartoe is de vakbeweging op aarde'.

De congresresolutie die in mei 2017 werd vastgesteld als leidraad voor de komende jaren is duidelijk over het belang van zaken als klimaat, duurzaamheid en energietransitie voor de FNV.

De energietransitie is een ontwikkeling die de arbeidsmarkt voor nu en de middellange termijn zeer zal beïnvloeden. Het congres had een vooruitziende blik met het noemen van de energietransitie als belangrijk onderwerp voor de FNV: het kabinet wil voor eind 2018 door middel van een klimaatakkoord heldere afspraken over hoe we als Nederland de klimaatdoelen van het Verdrag van Parijs gaan halen. Dat is voor de FNV een kans om onze agenda op dit onderwerp te realiseren.

Als FNV waren we een van de grondleggers van het energieakkoord uit 2013. We waren daarin agendabepalend, met name op het gebied van de arbeidsmarkteffecten. Als een van de toenmalige founding fathers werden we ook uitgenodigd voor het klimaatakkoord dat een dezer weken in hoofdlijnen zijn beslag moet krijgen. In aanloop daar naartoe hebben we een leidende rol gehad in het SER-advies dat in april is uitgebracht: de gevolgen van de energietransitie voor de werkgelegenheid.

Het realiseren van de energietransitie vraagt behalve ambitieuze doelen eerst en vooral om een goed uitvoeringsplan, inclusief voldoende financiële middelen. Voor de uitvoering zijn mensen nodig. Vakmensen die ook goed en up-to-date zijn geschoold in kennis en vaardigheden die voor het omschakelen naar

duurzame energie nodig zijn. En die mensen zijn er nu niet!

Die krapte op de arbeidsmarkt kan wel eens het struikelblok worden om te komen tot een succesvolle energietransitie. Dat is ook de hoofdboodschap van het SER-advies over werkgelegenheid en de energietransitie. De verschuivingen binnen sectoren en regio's en het verlies van werkgelegenheid in met name de fossiele energiesectoren vraagt bovendien om een vertrouwenwekkende aanpak. Dat vraagt om het oplossen van de groei van vacatures, en het opvangen van verlies van werk en banen. Kortom om een integrale aanpak van werving, baankwaliteit en scholing voor de toekomst.

De inzet van de FNV met betrekking tot het klimaatakkoord is helder. We onderschrijven de klimaatdoelstellingen, het SER-advies mag worden samengevat, maar dient in principe integraal te worden overgenomen in het akkoord en we zetten – met de milieubeweging – in op een eerlijke omschakeling. Dat zijn belangrijke uitgangspunten voor onze achterban in den breedte. Voor de werknemers en al onze leden.

Als vakbeweging zien we vanzelfsprekend de vele kansen die de energietransitie met zich meebrengt. Kansen voor jongeren om een mooi vak te leren en in interessante nieuwe beroepen aan de slag te kunnen. Kansen voor vrouwen om zich een steviger positie op de arbeidsmarkt te verschaffen. En kansen voor ouderen om later in hun carrière nog een switch te maken naar een nieuw vakgebied.

Maar als vakbeweging hebben we ook de dure plicht om ons, werkgevers en de overheid ervan te verzekeren en te laten doordringen dat die kansen alleen benut kunnen en mogen worden als er echte groene banen worden geboden, met een goede cao, veilige werkomstandigheden en goede arbeidsverhoudingen. En dat werknemers die voor wie de transitie echt een brug te ver blijkt, daarvoor worden gecompenseerd.

Dit zijn aspecten aan de transitie die niet populair zijn en die men in het land van kansen en de huidige dadendrang rond de energietransitie niet graag hoort. Want dat kost geld en vereist zorgvuldigheid van besluitvorming en betrokkenheid van werknemers. En deze aspecten gaan dus verder dan – ik citeer een veel gehoorde uitspraak in werkgeverskringen – 'de kansen die de krapte op de arbeidsmarkt biedt aan de BV Nederland'.

Het in beeld houden van de gevolgen van de energietransitie in den breedte: daar ligt wat mij betreft precies onze rol als vakbeweging en als maatschappelijke organisatie. Wij hebben als voornaamste verantwoordelijkheid om de arbeidsmarktgevolgen van de energietransitie in al zijn aspecten op tafel te houden. En dat is een grote verantwoordelijkheid, want als wij het niet doen, doet niemand het. Maar wij hebben ook de medeverantwoordelijkheid voor de duurzame samenleving – of zoals in onze statuten verwoord: een gezond leef- en werkklimaat. Met droge voeten, een leefbare, gerecyclede wereld, maar ook met duurzame banen waar je een duurzaam bestaan van op kunt bouwen. Daarom zien we vandaag hier, om met elkaar onze visie daarop te preciezeren en aan te scherpen. Voor nu, maar vooral voor toekomstige generaties.